

De Duinsche hoeve Rosmalen

Bouwhistorisch onderzoek en opmeting

M.L.J. Bimmel
ir. R.J.W.M. Gruben

April 2004
BAAC rapport 03.038

Bouwhistorie
Archeologie
Architectuurhistorie
Cultuurhistorie

BAAC bv

De Duinsche hoeve Rosmalen

Bouwhistorisch onderzoek en opmeting

M.L.J. Bimmel
ir. R.J.W.M. Gruben

April 2004
BAAC-rapport 03.038

Bouwhistorie
Archeologie
Architectuurhistorie
Cultuurhistorie

BAAC bv

colofon

ISBN: 90-5985-070-x

Redactie: ir. R.J.W.M. Gruben, drs. K. Emmens

Teksten: M.L.J. Bimmel

Fotografie: M.L.J. Bimmel

Veldwerk: M.L.J. Bimmel

ing. A.G. Oldenmenger

drs. A.K. Hemmes

Ir. J. Toebast

Copyright: Gemeente 's-Hertogenbosch / BAAC bv, 's-Hertogenbosch.

Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd en/of openbaar gemaakt door middel van druk, fotokopie, microfilm of op welke andere wijze dan ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de Gemeente 's-Hertogenbosch en BAAC bv te 's-Hertogenbosch.

BAAC bv

Onderzoeks- en adviesbureau voor Bouwhistorie, Archeologie, Architectuur- en Cultuurhistorie.

Graaf van Solmsweg 103
5222 BS 's-Hertogenbosch
Tel.: (073) 61 36 219
Fax: (073) 61 49 877
E-mail: denbosch@baac.nl

Hofstraat 4-6
7411 PD Deventer
Tel.: (0570) 67 00 55
Fax: (0570) 618 430
E-mail: deventer@baac.nl

Inhoud

Voorwoord	3
1 Beschrijving	4
1.1 De boerderij	4
1.2 Exterieur	5
1.2.1 Straatgevel/kopgevel stal	5
1.2.2 Oostelijke zijgevel	5
1.2.3 Kopgevel van het woongedeelte	7
1.2.4 Westelijke zijgevel	9
1.2.5 Natuurstenen blok (schampsteen)	10
1.3 Interieur	12
1.3.1 Woongedeelte (ruimten 1 t/m 5)	12
1.3.2 Brandmuur en rookkanaal	16
1.3.3 Stalgedeelte (ruimten 6 en 7)	17
1.3.4 Zolders woon- en stalgedeelte (ruimte 8)	17
1.3.5 Draag- en kapconstructie	19
1.3.6 Telmerken	22
2 Bewonersgeschiedenis	22
3 Bouwgeschiedenis en fasering	23
3.1 Fasering	23
3.1.1 Fase 1: 17de eeuw	23
3.1.2 Fase 2: periode 18de eeuw tot 1856	24
3.1.3 Fase 3: periode 1856-1944	24
3.1.4 Fase 4: Periode 1945 - 2004	25
4 Monumentale waardebeoordeling/Waardstelling	27
4.1 Historische en landschappelijke waarde	27
4.2 Monumentale waarde	27
4.2.1 Constructie	27
4.2.2 Exterieur	27
4.2.3 Interieur	28
4.3 Advies	28

Voorwoord

Aan een onverhard pad, voorheen deel uitmakend van de Vliertwijksestraat (63), is de driebeukige boerderij 'de Duinsche Hoeve' gesitueerd. De 17de-eeuwse kortgevelboerderij bevindt zich aan de oostelijke zijde van de bebouwde kom van Rosmalen. Ondanks de, volgens tegenwoordige maatstaven, sobere inrichting en voorzieningen is het pand bewoond. Het gebouw wordt sinds 1892 gepacht door dezelfde familie en is tot maart 1987 als boerderij in gebruik geweest.

In opdracht van de Gemeente 's-Hertogenbosch, afdeling Bouwhistorie, Archeologie en Monumenten (BAM), heeft BAAC bv (onderzoek- en adviesbureau voor Bouwhistorie, Archeologie, Architectuur- en Cultuurhistorie) te 's-Hertogenbosch, een bouwhistorisch onderzoek met volledige opmeting verricht van de boerderij.

Onze dank gaat uit naar de bewoners van de boerderij, de familie Van de Doelen, die ons steeds vriendelijk en gastvrij hebben ontvangen en volledige toegang hebben verleend tot alle ruimten in het pand. Tevens danken wij de Gemeente 's-Hertogenbosch, in de persoon van dr.ir. A.H. van Drunen (afd. BAM), voor de gegeven adviezen en begeleiding.

Tijdens het onderzoek zijn (mede) vanwege de bewoonde staat niet alle onderdelen zoals muren en stijlen van de eerste gebinten onderzocht. Tevens zijn niet alle bouwsporen geheel duidelijk geworden door de aanslag en afwerking op zowel de binnen- als de buitenkant van de kopgevel van het woongedeelte.

's-Hertogenbosch, april 2004

M.L.J. Bimmel

ir. R.J.W.M. Gruben

1 Beschrijving

Aan de oostelijke zijde van Rosmalen staat, buiten de bebouwde kom, de 'Duinsche hoeve'. De boerderij bevindt zich op een hoger deel in het terrein en is omgeven door enkele bijgebouwen en hoge bomen.

Gelegen tussen het landelijk groen bevindt de boerderij zich aan de Vliertwijksestraat 63. Het terrein is toegankelijk via een onverharde pad vanuit de Vliertwijksestraat en een verhard pad vanaf de Oude Baan Oost.

Het ensemble bestaat uit een grote hoeve van ongeveer 13 bij 25 meter met vier grote oude linden voor de gevel van het woongedeelte en een eik bij de westelijke gevel.

Beide lanen zijn aan beide zijden beplant met overwegend eiken bomen. Op het terrein staat verder een graanschuur, open karschop, tuinhuis, schuur, hondenhok en een kleine garage.

De hoeve is het enige gebouw dat dateert van voor de Tweede Wereldoorlog. Tijdens oorlogshandelingen is de oude graanschuur en een aantal kleine schuren verwoest.

Op de resten van de in 1944 verwoeste schuur is een houten bijgebouw geplaatst. De 19de- eeuwse varkensschuur evenwijdig aan de boerderij is in 1953 vernieuwd.

Nadien zijn nog enkele hokken en schuurtjes vernieuwd.

De oriëntatie van de boerderij is zodanig dat deze met de kopgevel van het stalgedeelte naar de weg is gericht, in dit geval de Oude Baan Oost, en de gevel van het woongedeelte van de weg af. De oprijlaan van de Oude Baan Oost en de laan vanaf de Vliertwijksestraat zijn in de 20ste eeuw niet verhard als onderdeel van het lokale wegennet.

1.1 De boerderij

De driebeukige kortgevelboerderij omvat een van elkaar gescheiden woon- en bedrijfs-gedeelte onder een deels met riet en deels met gesmoorde oud Hollandse pannen gedekt zadeldak met wolfseinden.

Het woongedeelte is, na een uitbreiding (1965) in de stal, thans drie traveeën diep. De stal beslaat thans eveneens drie traveeën, voor de uitbreiding was dit respectievelijk twee en vier traveeën.

Het woongedeelte bestaat uit een keuken met kelder en opkamer, woonkamer (herd), twee slaapkamers en een aantal kasten. Vanaf de voorgevel loopt een gang, die de ruimten verbindt.

Het stalgedeelte bestaat voornamelijk uit een grote open lege ruimte op de begane grond en een zolder. De oude bedrijfsmatige indeling is aan het einde van de 20ste eeuw gesloopt op de betonnen vloer met mest- en voergoten na. Een deel van de stal, voorheen de voorstal, is bij het woongedeelte getrokken en is in gebruik als bijkeuken. Opmerkelijk is het verschil in lengte tussen beide kopgevels. De gevel van het woongedeelte is 13,1 meter lang terwijl de andere gevel 12,72 meter lang is, het scheelt 40 cm. Het niet verklaarde verschil is een vaker voorkomend verschijnsel. Door deze verschillen ontstaat een plattegrond met een tapse-vorm.

Het is niet uitgesloten dat intern nog enkele oudere muren aanwezig zijn die dateren uit de 16de eeuw die zijn hergebruikt bij de vernieuwing in het begin van de 17de eeuw. Het zou dan gaan om de kelder met gewelf en de brandmuur. Door de afge- werkte staat is dit niet vast te stellen.

1.2 Exterieur

1.2.1 Straatgevel/kopgevel stalgedeelte

De in kruisverband opgetrokken bakstenen (handvorm) kopgevel met wolfseind(riet) van het stalgedeelte bevat drie gevelopeningen (baksteenformaten; 21/21,5 x 10/10,5 x 5 cm en een 10 lagenmaat van 57 cm). De gevel (afb. 1) is platvol gevoegd en bevat vlechtingen en gecementeerde randen in en op de schuine delen van de gevel. De gevel bevat verder een dubbele 19de-eeuwse staldeur onder een anderhalf steens zware korfboog met een sluitsteen met het jaar 1856 erop. Daarboven een opgeklampt hooiluik met 17de-eeuwse gehengen in een eiken kozijn. Ter hoogte van de zoldervloer bevindt zich een ventilatie opening, een tweede is dicht gemetseld. Door het later verhoogde maaiveld zijn de staldeuren aan de onderzijde ingekort. Deze deuren zijn opgehangen aan duimen die zijn vastgezet in hardstenen duimblokken. De tweede set duimblokken, voor de scharnieren (gehengen) aan de onderzijde zijn onder het maaiveld verdwenen. De bovenste set duimblokken dient tevens als aanzetstenen voor de korfboog.

Afb. 1. Kopgevel stal

De hoeken van de gevel zijn in 1972 vernieuwd en voorzien van trapsgewijs gemetselde steunberen, de kleine staldeuren zijn hierbij verwijderd. Zes gevelankers verankeren de zoldervloer en flieringen aan de gevel.

1.2.2 Oostelijke zijgevel

Deze in kruisverband opgetrokken IJsselstenen gevel is platvol gevoegd en voorzien van een daggestreek in de lintvoegen (afb. 2). Nadien is de gevel voorzien van een dunne pleister- en/of verlaag en steunberen (20ste eeuw). De secundaire 19de- en 20ste eeuwse gevelopeningen zijn óf vergrotingen van oude vensters óf na de

bouw van de gevel toegevoegd. Het geveldeel bij het woongedeelte bevat een eiken venster met luik. Vanaf de brandmuur is een klein aantal meters in de 20ste eeuw vernieuwd waarin een verhoogd deel is opgenomen, het dak is daar op aangepast. Het uit het lood staande geveldeel, vanaf de brandmuur, is met vijf latere steunberen versterkt waarvan er één behoort bij de vernieuwing van de hoek van de kopgevel. Dit geveldeel bevat, vanaf de brandmuur, een klein deurtje, een wat grotere deur, een één ruits venster en een in 1978 aangebracht betonnen tweeruits venster. De overige

Afb. 2. Oostelijke zijgevel

Afb. 3. Steunbeer bij woongedeelte

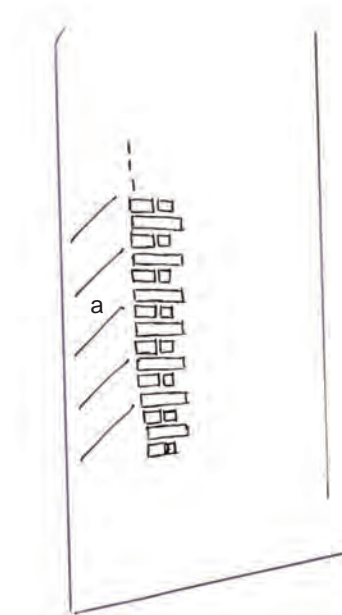
houten onderdelen in de gevelopeningen zijn in de 20ste eeuw met hergebruikte materialen aangebracht. Het metselwerk van de gevel is in vier fasen tot stand gekomen (17de eeuw, begin 19de eeuw, medio 19de eeuw en 20ste eeuw). Het geveldeel vanaf de kopgevel van het woongedeelte tot de eerste steunbeer (afb. 3) dateert uit de 17de eeuw (gele IJsselstenen, baksteenformaten: 15,5/16 x 8 x 4 cm, 10 lagenmaat van 47,5 cm). Het deel is voorzien van een stroomlaag onder de muurplaat. De tweede fase dateert uit het begin van de 19de eeuw en beslaat de rest van de gevel met uitzondering van een gedeelte na de brandmuur (derde travee). Het eerste deel tot de brandmuur is, evenals het eerste deel uit de 17de eeuw, voorzien van een stroomlaag onder de muurplaat. De rest

van de gevel heeft geen stroomlaag doordat de gevel na de bouw medio 19de eeuw met ongeveer zes baksteenlagen is verhoogd (derde fase) waarbij een eventuele stroomlaag is verdwenen. De vierde fase is te vinden in de eerste travée na de brandmuur, het gedeelte is in de 20ste eeuw vernieuwd, in halfsteens verband gemetseld met hergebruikte IJsselstenen.

1.2.3 Kopgevel van het woongedeelte

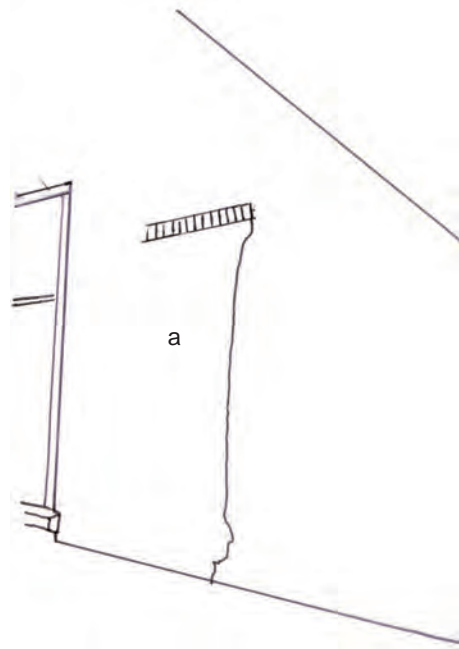
De in kruisverband opgetrokken 17de-eeuwse IJsselstenen gevel is platvol gevoegd en voorzien van een daggestreep in de lintvoegen (baksteenformaten: 15,5/16 x 7,7/8 x 4/4,5 cm, 10 lagenmaat van 47 cm). In de gevel zijn op de begane grond twee negenruits vensters opgenomen naast de deur met een tweeruits bovenlicht. Aan beide zijden van de deur zijn de oorspronkelijke hoekoplossingen met een kop en een klezoor te vinden, boven de deur een dubbele rollaag. De oude gevelopening voor de deur was een fractie hoger en breder dan de huidige. De ruimte tussen de hoeken van de oude gevelopening en het huidige kozijn is opgevuld met specie en baksteen. De ingang bevindt zich op de oorspronkelijke plaats de vensters aan de rechterzijde zijn verplaatst en corresponderen niet meer met de oude driebeukige indeling.

Afb. 4 en 5. Detail voorgevel tussen twee vensters met oudere dagkant. Kop-klezoor hoekoplossing. a = opvulling voormalige gevelopening (raam).

Tussen de twee negenruits vensters is een hoek waarneembaar die een oudere rechter dagkant van een gevelopening aangeeft (afb. 4 en 5). Vermoedelijk is het venster in de 19de eeuw verschoven in westelijke richting, meer naar het midden van de gevel. Reden voor het verschuiven lag in het feit dat de herd is versmald door het verplaatsen van de oostelijke binnenmuur in westelijke richting. Daarna is het venster symmetrisch ten opzichte van de binnenruimte in de gevel is geplaatst.

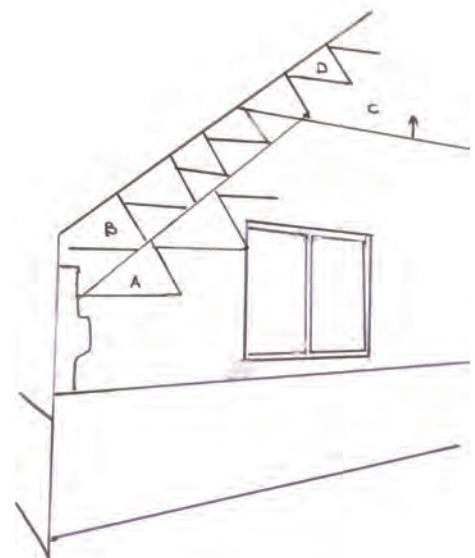
Tussen het rechter venster en de hoek met de oostelijke gevel is een tweede dagkant waarneembaar inclusief de rollaag van de bovenzijde van de voormalige deur (afb. 6 en 7). In dit geveldeel bevond zich, voor het huidige venster, een deur met een venster

Afb. 6 en 7. Rechtergedeelte kopgevel woongedeelte (a = opvulling voormalige gevelopening).

Afb. 8. Linkergedeelte kopgevel woongedeelte

Afb. 9.
a = eerste reeks, 17de eeuw
b = tweede reeks, 19de eeuw
c = vernieuwd gedeelte (1945) met 1 reeks.

in een kozijn. De deur verschafte toegang tot de herenkamer. De oude gevelopening- en zijn deels hergebruikt voor het nieuwe venster en zijn deels dichtgemetseld met oranje-rode IJsselstenen uit de late 19de eeuw.

Aan de linkerkant is een recent tweeruits venster met middenstijl aanwezig. De vensters en deur op de begane grond zijn in 1982 vernieuwd en voorzien van gecementeerde bakstenen onderdorpels. De oorspronkelijke bakstenen rollagen aan de bovenzijde zijn hierbij behouden gebleven.

De gevel is voorzien van een gecementeerde plint en vlechtingen in de schuine delen van de gevel. Aan de linkerkant (west) bevat de gevel twee series vlechtingen (afb. 8 en 9). De tweede, buitenste, is begin 19de-eeuw toegevoegd ten behoeve van de verhoging van het dak met als doel de interne plafondhoogte te vergroten.

Het bovenste gedeelte van de gevel is door de drukverplaatsing van (te) dicht bij de boerderij opgestelde artillerie in oktober 1944 beschadigd en in 1945 vernieuwd.

Hierbij zijn beide reeksen vlechtingen in dit deel vervangen door een enkele reeks en voorzien van een raaplaag. Bij deze vernieuwing is het 17de- of 18de-eeuwse vierruits venster hergebruikt en voorzien van een rollaag aan de onderzijde.

Drie gevelankers verankeren de strijk balk, een vierde anker bij het venster, uiterst rechts, is verwijderd.

1.2.4 Westelijke zijgevel

Samen met de kopgevel van de stal is deze gevel vermoedelijk in 1856 vernieuwd. De in kruisverband opgetrokken bakstenen gevel (21/21,5 x 10/10,5 x 5 cm, en een 10 lagenmaat van 57 cm) en platvol gevoegd, en is in de 20ste eeuw voorzien van een gecementeerde plint (afb. 10). Tegen de gevel is een onder afschot gelegde betonnen afwateringsgoot aanwezig. Vermoedelijk is de oude gevel hergebruikt en opgenomen

Afb. 10. Stal. Kopgevel met westgevel

in de nieuwe gevel. Het onderste deel is mogelijk beklampt, het bovenste deel is dan een verhoging van de oude gevel. Aan de binnenzijde is een kleine verjonging aange troffen die wijst op het hergebruik van een oudere lagere gevel. Door de baksteenformaat verschillen is de verjonging ontstaan (afb. 11). De dikte van het onderste deel

bedraagt ongeveer 26 cm (1 steens met klamp= 16+10 cm) het bovenste 22 cm (steens). Tevens is de hoogte van de verjonging is gelijk aan de hoogte van de pengan- ten in de stijlen van de gebinten. De gebinten en zijgevels (muurplaat) waren met

elkaar verankerd met een horizontale balk. De gevel bevat vier oorspronkelijke ijzeren half ronde kleppende stalramen met gebogen roeden. De vensters hebben halfsteens getoogde rollagen aan de bovenzijde en een rollaag aan de onderzijde. Ter plaatse van de kelder in het woongedeelte bevindt zich een kelderlicht met diefijzers.

Nabij de brandmuur in de stal is de deur naar de voormalige voorstal, de huidige bijkeuken (ruimte 6), aanwezig. De dagkanten van de gevelopening zijn in de 20ste eeuw hersteld nadat de deur is vernieuwd en mogelijk iets is verbreed. Op de hoek met de kopgevel van de stal is samen met de vernieuwing van een deel van de gevel in 1972 een steunbeer opgemetseld. In de gevel bevinden zich drie gevelankers, het dakvlak bij het woongedeelte (opkamer) bevat een ijzeren dakraam.

Afb. 11. Detail binnenkant westgevel (verjonging).

1.2.5 Natuurstenen blok

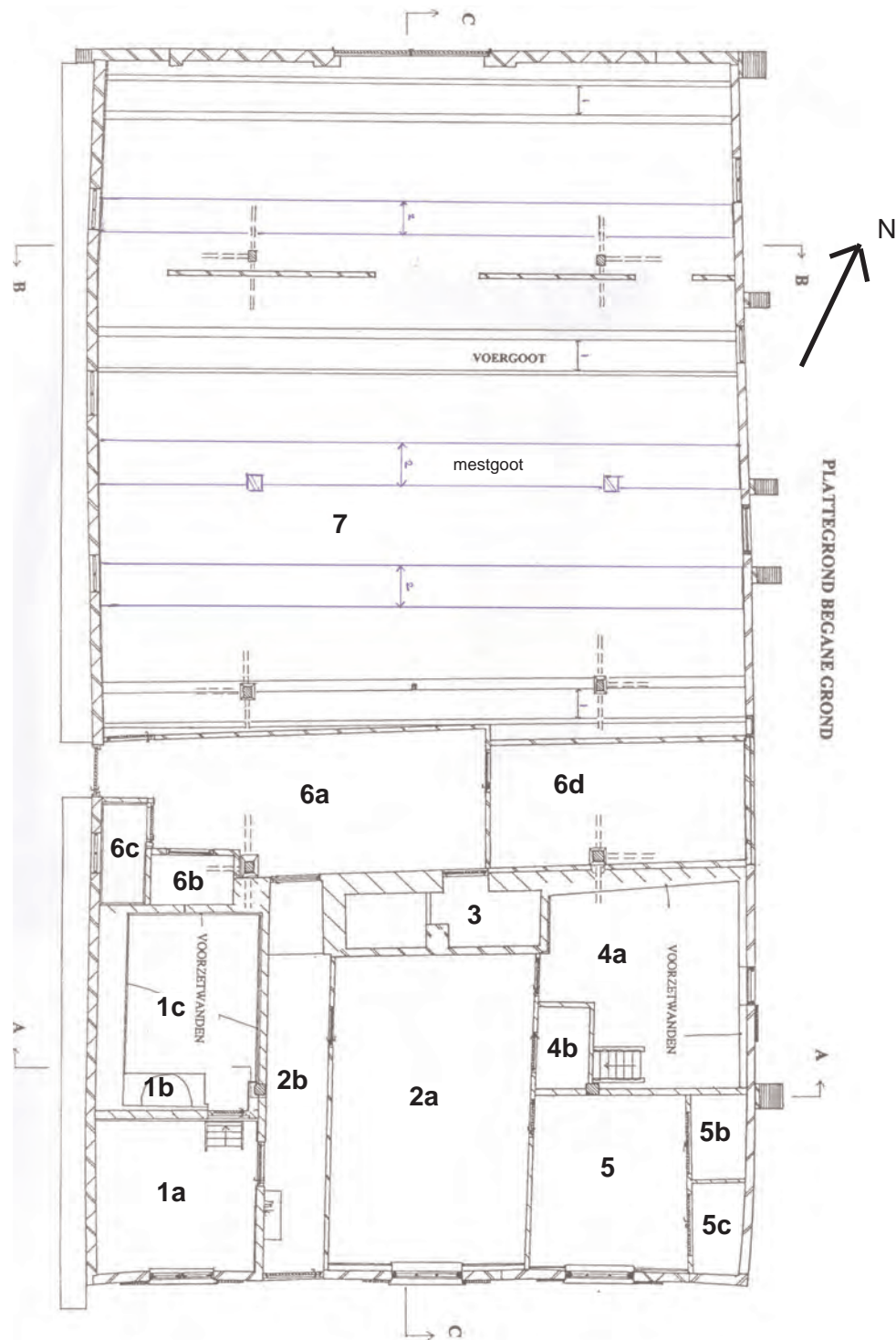
Op de hoek van de kopgevel van de stal en de oostelijke zijgevel bevindt zich half in de grond een hardstenen blok (afb. 12). Het getoogde blok is voorzien van een rijke 16de-eeuwse profilering. De steen is een fragment van een natuurstenen blok dat een onderdeel was van een 16de-eeuwse boog die voorkomt in poortgebouwen en poorten in muren. Het blok bevond zich oorspronkelijk vermoedelijk iets (eerste of tweede blok) boven de aanzet van een boog op eveneens geprofileerde rechtstanden.

Afb. 12 Blok hardsteen op de hoek van de kop van de stal en de oostgevel.

1.3 Interieur

De 17de-eeuwse driebeukige opzet van de boerderij met ankerbalkgebinten is intern bepalend voor de indeling. In de westelijke zijbeuk en merendeels de middenbeuk is deze verdeling niet losgelaten. Het woongedeelte is in de 19de eeuw of uiterlijk begin 20ste eeuw versmald.

Afb. 13. Plattegrond met ruimtenummering.

1.3.1 Woongedeelte (ruimten 1 t/m 5)

Afb. 14. Deuren naar kelder (links) en opkamer (rechts).

Ruimte 1; keuken (1a) en kelder (1b) met opkamer (1c)

De sober ingerichte en afgewerkte keuken (geut) bevindt zich in de hoek met de kopgevel en de westelijke zijgevel (afb. 14). Achter deze rechthoekige kleine ruimte is een 16de- of 17de-eeuwse tongewelfde kelder (1b) met een latere IJsselstenen insteekgewelf en plavuizen vloer aanwezig (afb. 15, 16, 17). Via deze ruimte zijn de kelder en de opkamer toegankelijk. Beide zijn afgesloten met 17de- of 18de-eeuwse opgeklampte deuren met gehengen en eiken kozijnen. Boven de half boven- en half ondergrondse kelder bevindt zich de opkamer (1c). De opkamer is een kleine lage ruimte die van de overige ruimten is afgescheiden door stenen muren (afb. 18). De ruimte is in de jaren '70 van de 20ste eeuw afgewerkt met houten voorzetwanden. Het hoogteverschil tussen de keukenvloer en de opkamervloer is overbrugd met een kleine steektrap. Veel van de oorspronkelijke afwerking met witkalk is zichtbaar in de keuken en kelder. Het witten van de muren met witkalk is tot het einde van de 20ste eeuw uitgevoerd.

Ruimte 2; woonkamer of herd (2a) en gang (2b)

Via de gang (afb. 19) is de woonkamer (afb. 20) bereikbaar; beide ruimten zijn met laat 20ste-eeuwse materialen afgewerkt. De vloer is bedekt met tapijt waaronder de oude plavuizen schuilgaan. De noordelijke muur in de woonkamer verbergt de oude stookplaats met rookkanaal (afb. 21 en 22). De rechthoekige ruimte is even breed als de schouw en is in twee fasen versmald (19de eeuw en 1927). De gangmuur is als laatste in 1927 verplaatst. Alle opgeklampte paneeldeuren in deze ruimten, en elders, zijn opgehangen in 19de eeuwse zwaar geprofileerde kozijnen.

Ruimte 3; stookplaats/badkamer

De oude stookplaats is in 1965 omgebouwd tot badruimte. De muren van de stookplaats zijn voorzien van voorzetwanden die zijn betegeld of beschilderd. Achter de voorzetwanden zijn de tegels van de binnenkant van de stookplaats nog aanwezig, alsmede de ijzeren deur van de stookopening van de in 1965 verwijderde sopketel die achter de brandmuur stond. Achter de voorzetwanden is tevens de eiken boezembalk nog aanwezig. In de brandmuur is een deuropening gehakt zodat de ruimte via de voorstal (6a) te bereiken is.

Ruimte 4; slaapkamer (4a) en kast (4b)

Deze slaapkamer (4a) is vanwege een kast (voorheen bedstede) van de woonkamer die in de ruimte staat niet rechthoekig. Tegen de achtermuur van de kast (4b) staat een 17de- eeuwse eiken zolder(stee)ktrap met gebiljoende trappobomen (afb. 23). De ruimte is geheel afgewerkt met 20ste eeuwse materialen.

Afb. 15. Kelderingang.

Afb. 16. Kelder, gezien naar het noorden.

Afb. 17. Kelder, gezien naar het zuiden.

Afb. 18. Opkamer, gezien naar het zuiden.

Afb. 19. Gang, gezien naar het noorden.

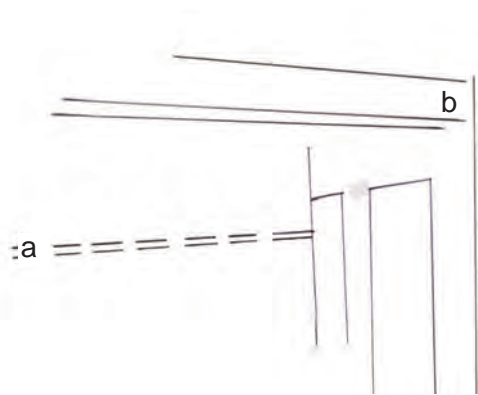

Afb. 20. Woonkamer, gezien naar het zuiden.

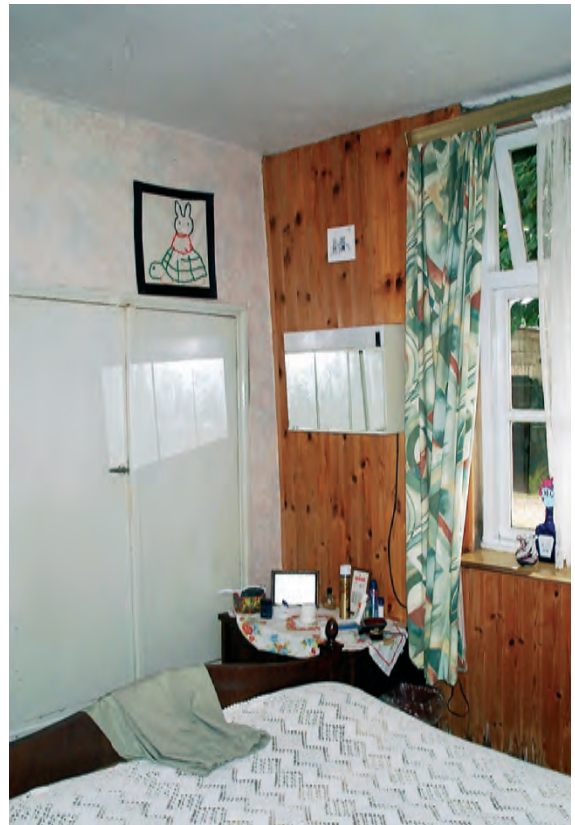

Afb. 21 en 22. Woonkamer.
a = boezembalk
b = ankerbalk

Afb. 23. Steektrap naar zolder.

Afb. 24. Slaapkamer.

Ruimte 5; slaapkamer (5a) en kasten (5b en c)

Op de plaats van deze ruimte (5a) was voorheen de mooiste kamer of naar verluidt de herenkamer en een deel van de woonkamer. De rechthoekige ruimte heeft tegen de oostelijke gevel een 19de- eeuwse kastenwand (5b) en is met 20ste eeuwse materialen sober afgewerkt (afb. 24). De kasten waren voorheen in gebruik als bedstede en zijn na 1927 veranderd van functie, evenals de ruimte zelf.

1.3.2 Brandmuur en rookkanaal

Op de grens van het woon- en stalgedeelte staat de minimaal één steen zware brandmuur in de middenbeuk, mogelijk uit een oudere bouwfase dan de 17de eeuw (afb. 25).

In de oostelijke zijbeuk staat een muur in het verlengde van de brandmuur. In de westelijke beuk staat eveneens een muur, die inspringt, richting het woongedeelte. De brandmuur reikt tot aan de zoldervloer in de middenbeuk. In de zijbeuken zijn deze tot aan de hoogte van de flieringen opgemetseld (afb. 26). Tegen de zijkanten van het rookkanaal op de zolder is de afdruk van een halfsteens (brand)muur waarneembaar; deze niet oorspronkelijke muren boven de zoldervloer zijn na de vernieuwing van het gehele rookkanaal, begin 20ste eeuw, weer afgebroken en vervangen door het huidige houten schot (afb. 27).

Ten behoeve van de nieuwe badkamer in de stookplaats is de muur aan de stalzijde doorgebroken, aan het einde van de gang is een oorspronkelijke doorgang aanwezig.

Afb. 25. Bijkeuken, ruimte 6a.

Afb. 26. Oostelijke zijbeuk.

Afb. 27. Zolder boven woongedeelte.

1.3.3 Stalgedeelte (ruimten 6 en 7)

Ruimte 6; voorstal (6a t/m d)

Door middel van een in 1965 geplaatste muur is deze ruimte van de rest van het stalgedeelte afgescheiden en bij het woongedeelte getrokken (afb. 28). In de westelijke zijbeuk bevindt zich een bedstede (6b). Tussen de bedstede en de westelijke gevel bevindt zich een kleine bergruimte of bedstede (6c) die in 1965 tot toilet is omgebouwd.

In de oostelijke zijbeuk is een opslagruimte (6d) aanwezig waarin een van de gebintstijlen staat.

Ruimte 7;

Het stalgedeelte is door een in 1965 opgetrokken muur opgesplitst in twee delen (afb. 28 en 29). Op de muur en de stijlen van de gebinten na is er geen indeling meer. De ruimte is in gebruik voor opslag. De betonnen vloer bevat enkele sporen van de laatste stalinrichting daterend uit 1959, met twee rijen mest- en voergoten; ronde gaten markeren de plaats van de stalrepels en de dieren. De derde rij, bij de kopgevel, is in 1980 toegevoegd.

1.3.4 Zolders woon- en stalgedeelte (ruimte 8)

De zolder is thans door een houten schot, ter plaatse van de schoorsteen, verdeeld in een zolder boven het woongedeelte (afb. 30) en een deel boven de stal (afb. 31). De eiken muurplaat van de kopgevel van het woongedeelte is hergebruikt en heeft een aantal pengaten voor de verankering van een stijl, korbeels en toognagelgaten voor de daksporen.

De positie en de richting van de toognagel- en pengaten komen overeen met een positie in de westelijke zijbeuk (zie gedeeltelijke reconstructie in de bijlagetekening). Gezien de afwijkingen in de hart-op-hartmaat van de gebinten rond de brandmuur (tweede en derde travee) zou de balk van deze positie afkomstig kunnen zijn.

Afb. 28. Stal, gezien naar het zuiden.

Afb. 29. Stal, gezien naar het zuiden.

Afb. 30. Zolder woongedeelte, gezien naar het zuiden.

1.3.5 Draag-en kapconstructie

De constructie bestond oorspronkelijk uit vijf (momenteel uit vier) eiken 17de-eeuwse ankerbalkgebinten die nog in redelijk complete staat bewaard zijn, hier en daar ontbreken een paar windverbanden en korbeels (woongedeelte). In het woongedeelte staat het eerste gebint, de overige bevinden zich op onregelmatige afstand van elkaar in het stalgedeelte (afb. 32 en 33). De gebinten staan op poeren en bestaan elk uit twee stijlen met een ankerbalk geschoord met twee korbeels. Op de stijlen liggen, in de lengterichting van de boerderij, de flieringen die op de stijlen zijn geschoord met windverbanden. De verbindingen zijn uitgevoerd met een pen en gat, gezekeerd met toognagels. Bij vernieuwingen in de 19de eeuw zijn houten onderdelen met spijkers vastgezet. De ankerbalk van het tweede gebint vertoont sporen van hergebruik en kan samen met de brandmuur en kelder hergebruikt zijn uit een oudere bouwfase.

Op de begane grond bevatten alle zichtbare stijlen pengaten voor een onderlinge verbinding met horizontale balken (15 x 10 cm) tussen de gebinten. De stijlen waren eveneens met de muurplaat van de zijgevels verbonden. De horizontale balken zijn allemaal verwijderd.

Op twee gebinten staan twee 18de-eeuwse rondhouten dekbalkjukken, elk samengesteld uit twee spantbenen, korbeels, dekbalk, flieringen en windverbanden (afb. 34, 35, 36). De verbindingen van spantbenen met dekbalk zijn met een pen-en-gatverbinding uitgevoerd, de overige zijn gespijkerd. De jukken zijn met blokkeels verankerd aan de flieringen van de gebinten. Een halve meter onder de dekbalk zijn extra balken aangebracht die een hulpgording ondersteunen. Ter versteviging van het dak zijn boven het woongedeelte geen jukken maar extra haanhouten aangebracht.

Op de flieringen, hulpgording en nokbalk liggen de veelal 19de- en 20ste eeuwse rondhouten sporen, aangevuld met 20ste-eeuwse gezaagde sporen. De sporen in het westelijke dakvlak van het woongedeelte zijn aan het einde van de 20ste eeuw vernieuwd. In het oostelijke dakvlak van het woongedeelte zijn enkele 17de- of 18de-eeuwse grenen sporen aanwezig, aangevuld met modernere rondhouten en gezaagde sporen. De oude zijn met een hiel- en hakverbinding op de fliering ingelaten en gezekeerd met een toognagel, de nieuwe zijn gespijkerd op de flieringen.

Aan de westelijke zijde is in de 19de eeuw door de verhoging van het dak een extra fliering toegevoegd, enkele decimeters naar het westen (afb. 37).

De oorspronkelijke eiken flieringen eindigen ruim een meter voor de kopgevel van de stal en zijn verlengd met grenen rondhout en gezaagd hout (afb 38). De uiteinden van de flieringen zijn aan de bovenzijde verjongd wat kan wijzen op een uitkragend dak en een verlenging van het pand. In het verjongde deel zal een eiken balk gelegen hebben die het uitkragende dak droeg.

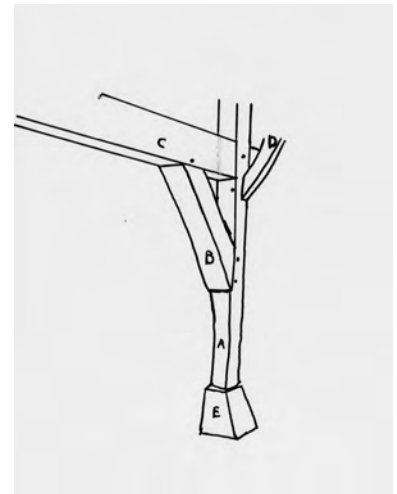
Het vierde, op één na laatste gebint (met een extra juk), is in 1974 ingestort en vervangen door twee hoge bakstenen poeren waar een grenen spantconstructie op is geplaatst.

De flieringen en windverbanden rond het vervangen gebint zijn eveneens vervangen door nieuwe balken. Tevens is de slietenzoldervloer ter plaatse vervangen door moderne balken en vloerdelen.

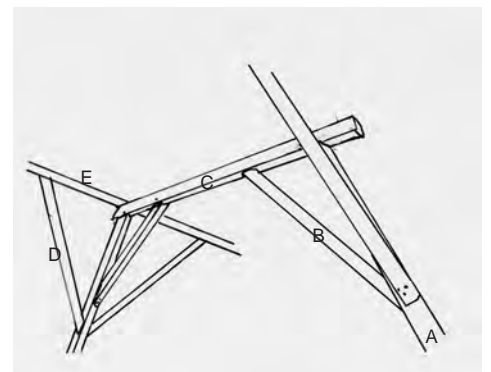
De zoldervloer boven het woongedeelte is een samengestelde balklaag van twee vakken met een moerbalk (ankerbalk) en kinderbinten. De balklaag van het woongedeelte is niet zichtbaar op een aantal eiken kinderbinten na.

Afb. 31. Zolder stal, gezien naar het noorden.

Afb. 32 en 33. Voorstal met tweede gebint (A = stijl, B = korbeel, C = ankerbalk, D = windverband, E = poer).

Afb. 34 en 35. Juk op gebint (op de schets is de later aangebrachte, twintigste eeuwse, verstijving niet getekend). A = spantbeen, B = korbeel, C = dekbalk, D = windverband, E = flieiring.

Afb. 36. Juk op het derde gebint aan de oostelijke zijde.

Afb. 37. Extra fliering aan de westelijke zijde

Afb. 38. Fliering aan de oostelijke zijde bij de kopgevel van de stal met de latere verlenging.

1.3.6 Telmerken

Op de gebinten zijn enkele telmerken aangetroffen zoals één met een steekbeitel gestoken twee (II) op de stijl, het korbeel en het windverband van het tweede gebint aan de oostelijke zijde. Op de oostelijke stijl van het derde gebint staat een drie (III) op het windverband, aan westelijke zijde eveneens een drie (III). Op de oostelijke stijl van het vijfde gebint en twee windverbanden een vijf (IIII) maar ook een aantal andere (met een guts gestoken merken) die wijzen op hergebruik van deze stijl. De stijl aan de oostelijke zijde heeft een vier (IIII) en een één (I) wat eveneens op hergebruik wijst. Het laatste gebint is in ieder geval wel opgenomen in de reeks van het begin van de 17de eeuwse bouwfase. Het ontbreken van een geheel nummer of een streep kan eveneens te wijten zijn aan de aantasting van het hout waardoor de merken niet of slechts gedeeltelijk zichtbaar zijn. In de 19de eeuw zijn enkele korbeels en windverbanden vernieuwd.

Gezien de posities van de gebinten en de oplopende nummering behoren de gebinten tot de eerste fase van het begin van de 17de eeuw. Een of meerdere onderdelen kunnen zijn hergebruikt zoals bij het laatste gebint het geval is.

2 Bewonersgeschiedenis (1892-2004)

De boerderij werd in 1892 betrokken door Gerardus van de Doelen, geboren in 1852 en overleden in 1924.

Zoon Jan van de Doelen, geboren op 13 september 1895, neemt het boerenbedrijf over. Hij overlijdt op 72 jarige leeftijd in januari 1968. In 1927 wordt Gerardus van de Doelen geboren als een van de zes kinderen van het gezin. In de jaren '50 van de 20ste eeuw neemt de derde generatie het bedrijf over en woont tot op heden in het pand.

3 Bouwgeschiedenis en fasering

3.1 Fasering

3.1.1 Fase 1: 17de eeuw

Begin 17de eeuw is de boerderij als vervanging van een oudere gebouwd waarbij mogelijk de kelder, brandmuur en een gebint zijn hergebruikt. Er is toen een driebeukige boerderij gebouwd die vijf traveeën lang was met vijf eiken ankerbalkgebinten. De boerderij heeft een woon- en bedrijfsgedeelte met op de grens een grote vrijstaande stookplaats met rookkanaal. Of er een brandmuur aanwezig was die tot de nok reikte is onduidelijk. Het dak met wolfseinden was deels met pannen en deels met riet gedekt. Bij de kopgevel van het stalgedeelte kraagt mogelijk het dak enkele meters uit. Het woongedeelte omvatte een keuken (geut) met opkamer en kelder, een woonkamer (herd) met een brede schouw. De resterende ruimte is in gebruik als mooiste kamer of herenkamer. Het plafond van de herd en herenkamer waren naar verluidt voorzien van een bloemmotiefschildering op een groene achtergrond. Deze kamer had een aparte ingang in de kopgevel en stond in verbinding met ruimte 4. De positie van de stijlen van de ankerbalkgebinten bepaalde de indeling in de breedterichting; de middenbeuk voor de herd, de zijbeuken voor de mookamer, geut, kelder en opkamer.

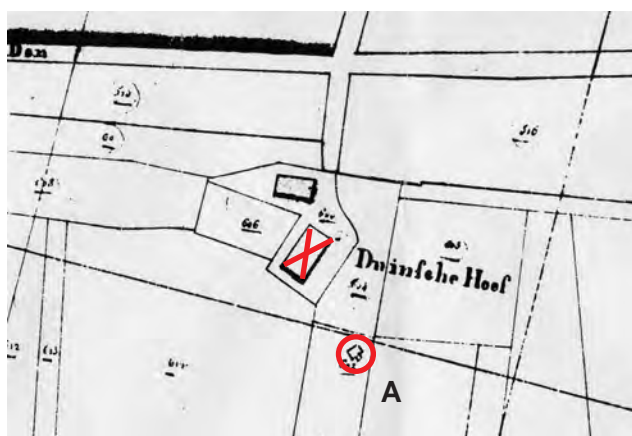
Het stalgedeelte bezat twee gedeelten; de voorstal tegen de brandmuur voor het dorsen van graan en naar verluidt een U-vormige potstalinrichting in het grootste gedeelte van de stal. Het betekende twee rijen dieren evenwijdig aan de zijgevels en een deel op de grens met de voorstal met een vrij gehouden deel in het midden.

De grote zolder was, mogelijk door het ontbreken van een brandmuur op dit niveau, in zijn geheel in gebruik voor opslag van hooi.

De balklaag voor de zoldervloer in het woongedeelte bestond uit beschilderde kinderbinten haaks op de ankerbalken met een raveling voor het rookkanaal en een strijk-balk tegen de voorgevel.

De slietenzolder in de stal bestaat uit balken en stammen op de ankerbalken.

Ten oosten van de hoek van de kopgevel van het woongedeelte en de oostelijke gevel staat op een behoorlijk aantal meters een bakhuisje (afb. 39 en 40).

Afb. 39. Kadastrale kaart 1832. A = bakhuisje.

Afb. 40. Kadastrale kaart 1880.

3.1.2 **Fase 2: periode 18de eeuw tot 1856**

In de 19de eeuw is de kopgevel van het woongedeelte voorzien van modernere vensters, namelijk negenruits schuifvensters, ter vervanging van de oudere vermoedelijk kruiskozijnen. In de 18de eeuw zijn verschillende reparaties uitgevoerd aan de gebinten; de flieringen zijn bij het woongedeelte verschoven richting de stal en opnieuw vastgezet. Op de gebinten zijn extra jukken geplaatst ter ondersteuning van het dak, mogelijk als gevolg van het doorhangen van de sporen van de kap (te licht gedimensioneerd).

Het is tevens niet uitgesloten dat de boerderij is verlengd met een halve travee bij het stalgedeelte. Gezien de grootte van de boerderij op de kadastrale kaart van 1832 (afb. 39) moet een eventuele verlenging vóór 1832 zijn uitgevoerd, vóór de bouw van de huidige kopgevel. Na de eventuele verlenging bestaat de boerderij uit zes traveeën.

Op het erf is vóór 1832 een graanschuur verzezen, mogelijk al in de 17de- of 18de-eeuw (afb. 39).

De 18de-eeuwse of begin 19de eeuw gebouwde zijgevels worden voor het midden van die eeuw verhoogd met een aantal baksteenlagen. De oostelijke gevel minder dan zijn tegenhanger. Door de verhoging van gevel en dak is een extra reeks vlechtingen aan de westelijke zijde van de kopgevel van het woongedeelte aangebracht. De andere zijde van de kopgevel is niet verhoogd, het geveldeel van de oostelijke gevel was bij het woongedeelte hoger dan bij het stalgedeelte. De kopgevel van de stal moest aan beide zijden worden opgehoogd. Deze situatie is in 1856 weer veranderd door de bouw van een nieuwe gevel waarin de verhogingen in één keer zijn opgenomen. De nieuwe gevel was voorzien van twee kleine staldeuren, voor de afvoer van mest, aan de rechter- en linkerzijde.

3.1.3 **Fase 3: periode 1856-1944**

In 1856 zijn de kopgevel van de stal en de westelijke gevel vernieuwd, aangegeven met het jaartal op de sluitsteen van de ontlastingsboog boven de dubbele deuren in de kopgevel. Mogelijk is gelijktijdig met de gevels de varkensschuur evenwijdig aan de boerderij opgericht. De schuur staat afgebeeld op de kadastrale kaart van 1880, in 1832 is de schuur nog niet weergegeven (afb. 39 en 40).

Rond 1900 is waarschijnlijk het rookkanaal deels of geheel vernieuwd. In de 19de eeuw is vermoedelijk de oostelijk muur tussen de ruimten 2a en 4a en 5a verplaatst richting de woonkamer (herd). In het gebouw zijn voor het gezin in het begin van de 20ste eeuw acht of negen bedsteden aanwezig die dateren van begin 19de eeuw. In dezelfde periode is de herenkamer verbouwd tot slaapkamer met twee bedsteden. Met het veranderen van de inrichting van de oostelijke zijbeuk en de middenbeuk zijn de posities van de vensters in de kopgevel gewijzigd. Voorheen bevond het venster van de herd zich meer aan de oostelijke zijde en als gevolg van het veranderen van de ruimte is het symmetrisch ten opzichte van de nieuwe ruimte in de gevel geplaatst. Het geveldeel van de oostelijke zijbeuk bevatte vermoedelijk een smal venster en deur die zijn vervangen door een enkel venster. Deze zijn vermoedelijk symmetrisch ten opzichte van de binnenruimte in de gevel is geplaatst. Vóór 1927 is de secundaire brandmuur (boven de zoldervloer), die koud aansloot op het rond 1900 vernieuwde rookkanaal, gesloopt en laat in de 20ste eeuw vervangen door een houten schot. Het bouwjaar van het rookkanaal en de muur is niet te achterhalen. De muur is namelijk verdwenen en het rookkanaal is opgetrokken uit hergebruikte IJsselstenen, hetgeen betekent dat de brandmuur is opgetrokken nadat het rookkanaal is gebouwd, de muur is daarna vóór 1927 weer verdwenen op de losstaande restanten in de zijbeuken na.

Het mogelijk 17de- of 18de-eeuwse bakhuisje is eveneens gesloopt vóór 1927 de bakactiviteiten zijn verplaatst naar de schouw in het woongedeelte.

In 1927 is de gangmuur in de woonkamer (herd) geplaatst wat de ruimte (2a) wederom verkleinde. De breedte van de schouw is aangehouden en bepalend geworden voor de breedte van het woongedeelte.

3.1.4 Fase 4: Periode 1945 - 2004

Woongedeelte

Door oorlogshandelingen en de scheefstand van de kopgevel van het woongedeelte was het in 1945 noodzakelijk geworden het bovenste deel te herbouwen. In het gebouw is in 1944 schade aangericht door de inslag van een mortier die naar verluidt in de ankerbalk van het eerste gebint terecht was gekomen. Tijdens het herstellen van de schade in het woongedeelte zijn beschilderingen aangetroffen in de woonkamer en de voormalige herenkamer. De schildering bestaat uit een groene ondergrond met bloemmotieven.

Vanaf het begin van de jaren '50 zijn verschillende wijzigingen doorgevoerd, veelal modernisering van de boerderij.

In 1962 is het plafond afgewerkt met zachtboard platen waarbij tijdens het aanbrengen een zelfde type schilderingen is aangetroffen als in de voormalige herenkamer (bloemmotief op een groene ondergrond).

De stookplaats wordt in 1965 dichtgemetseld en in gebruik genomen als badkamer. Met het dichtmetselen zijn de bakoven en sokketel verwijderd. In de keuken is een spoelbak verwijderd en een keukenblok geïnstalleerd.

In het woongedeelte zijn in de jaren '70 de wanden aan de beurt. De wanden worden afgewerkt met lambriserings (schrootjes), voorzetwanden, behangen en geschilderd. En een aantal bedsteden wordt verwijderd (opkamer, 1c), andere krijgen een andere functie zoals voorraad- en klerenkasten (4b en 5b).

De 19de-eeuwse vensters in de kopgevel zijn in 1982 vervangen door de huidige vensters.

Stalgedeelte

In 1953 is de varkensschuur evenwijdig aan de boerderij vervangen door de huidige (graanschuur). Doordat het buitentoilet tegen een van de gevels stond is het toilet naar binnen verplaatst. Van 1953 tot 1965 heeft het toilet onder het verhoogde deel van het oostelijke dakvlak gestaan (voorstal). Tijdens die periode (1953-1965) is het metselwerk van de gevel ter plaatste van de derde travee vernieuwd. In 1965 is het toilet verplaatst naar de huidige ruimte (6b) die voorheen in gebruik was als bedstede.

Omstreeks 1959 is de oude potstalinrichting gesloopt en vervangen door een nieuwe, ditmaal twee rijen dieren haaks op de lengterichting van de boerderij. Iedere rij is voorzien van stalrepels, voer- en mestgoot. Vervolgens is in 1965 de voorstal van de rest gescheiden door een muur.

De voorstal is daarna verdeeld, de nieuwe ruimten 6a en 6d worden bij het woongedeelte gevoegd als bijkeuken met opslag, toilet en badkamer die via deze ruimte te bereiken is.

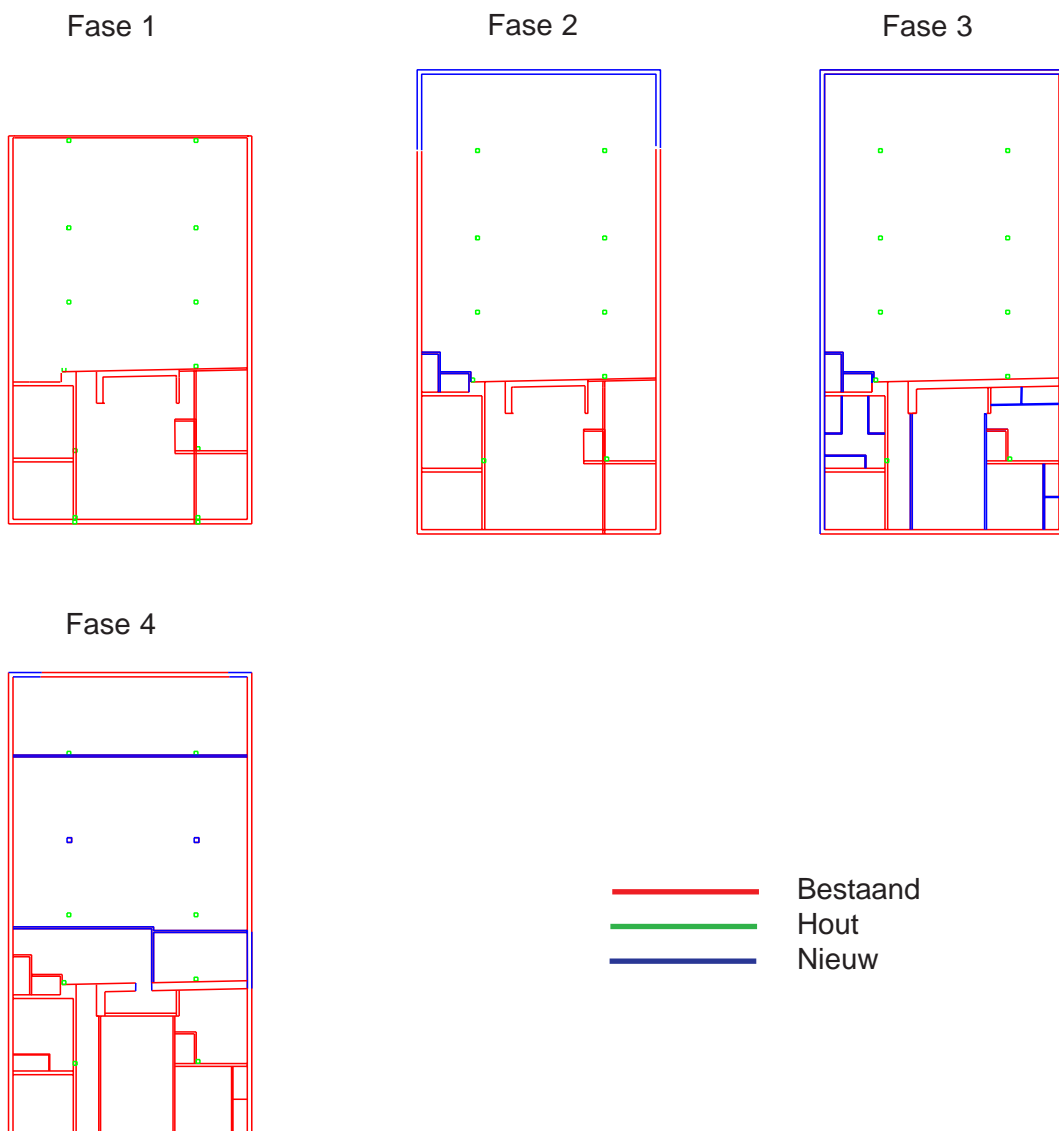
In het resterende deel van de stal (ruimte 7) is in hetzelfde jaar een tweede muur opgetrokken.

De hoeken van de kopgevel van de stal zijn in 1972 vernieuwd en voorzien van getrap gemetselde steunberen. In datzelfde jaar worden tegen de oostelijke zijgevel de steunberen vernieuwd.

In 1974 is het vierde gebint ingestort waarna delen van de flieringen rondom het gebint en het gebint zelf zijn vervangen door een modernere oplossing. Deze bestaat

uit twee hoge bakstenen poeren waarop een grenen kaspant is geplaatst. Het spant vertoont overeenkomsten met een oud Hollands kaspant met een kreupele stijl van rond het begin van de 20ste eeuw.

De slietenzolder is eveneens in 1974 vervangen door de huidige balken op de oude gebinten. In 1980 is een derde rij (opstelplaats) met stalrepels, voer- en mestgoot toegevoegd, bij de kopgevel van de stal. Tot 31 maart 1987 is de boerderij in bedrijf geweest, nadien is de inrichting gesloopt.

Faseringsplattegronden.

4 Monumentale waardebeoordeling

Categorie 1: hoge monumentale waarde (behoud is noodzakelijk).

Categorie 2: positieve monumentale waarde (behoud is wenselijk).

Categorie 3: indifferente monumentale waarde.

4.1 Historische en landschappelijke waarde

Het gebouw heeft een hoge historische waarde vanwege de hoge ouderdom (begin 17de eeuw) en de ligging op een terrein waar mogelijk verscheidene voorgangers hebben gestaan. De boerderij is tot diep in de 20ste-eeuw in bedrijf geweest. In dit deel van Rosmalen is het de laatste boerderij uit het begin van de 17de eeuw en een van de laatste restanten uit het agrarisch verleden.

De boerderij met erf en bijgebouwen vormen een ensemble dat is omgeven door hoge bomen en twee paden begrensd met hoge eiken bomen.

4.2 Monumentale waarde

4.2.1 Constructie

- *Bouwmasse: cat. 1*

De massa weerspiegelt nog altijd de oorspronkelijke 17de-eeuwse vorm, is in later tijd slechts ondergeschikt aangepast en heeft een hoge monumentale waarde.

- *Draag- en kapconstructie: cat. 1/2/3*

De ankerbalkgebinten en de kapconstructie van dekbalkjukken, die nog grotendeels uit het begin van de 17de- en 18de eeuw dateren en overwegend slechts ondergeschikte wijzigingen hebben gekend, vormen de oudste kern van de boerderij en hebben een hoge monumentale waarde. Het vierde, in 1974 vernieuwde juk, heeft een indifferente waarde.

In het oostelijke dakvlak boven het woongedeelte zijn enkele 18de-eeuwse sporen die behoren bij de tweede bouwfase en hebben daarom een hoge monumentale waarde. De rondhouten sporen van de kap zijn een typerende vervanging van de oorspronkelijke sporen van lokaal gevonden hout, behoud is wenselijk.

Het westelijke dakvlak (woongedeelte) is eind 20ste eeuw vernieuwd en heeft daarom een indifferente waarde.

De slietenzolder is vernieuwd met laat 20ste-eeuws gezaagd hout; de zoldervloer heeft als historisch gegeven een hoge waarde, de gebruikte materialen niet.

De zoldervloer boven het woongedeelte is een samengestelde balklaag uit de 17de eeuw en heeft ondanks herstellingen na de oorlog een hoge monumentale waarde: behoud is noodzakelijk. De beschilderde zoldering boven de oostelijke zijbeuk heeft ondanks de herstellingen een hoge monumentale waarde.

4.2.2 Exterieur

- *Kopgevel van de stal: cat. 1/3*

Op de beide in 1972 nieuw gemetselde hoeken en verdwenen mestdeuren na is de gevel nog geheel in de staat waarin zij in 1856 tot stand is gekomen, behorend tot een belangrijke aanpassing van de boerderij. Daarom heeft de gevel een hoge monumentale waarde: behoud is noodzakelijk. De hoeken van de gevel zijn in 1972 met een afwijkende steen hersteld. Dit gedeelte heeft qua materiaalgebruik een indifferente waarde.

- *De oostelijk zijgevel: cat. 1*

De nog grotendeels 17de- of 18de-eeuwse gevel is tijdens de karakteristieke 19de-eeuwse aanpassing slechts iets verhoogd, en heeft derhalve een hoge monumentale waarde.

- *De kopgevel van het woongedeelte: cat. 1*

Deze nog grotendeels 17de-eeuwse gevel heeft ondanks de nieuwe vensters uit 1982 zijn oude karakteristiek behouden en heeft een hoge monumentale waarde

- *De westelijke zijgevel: cat. 1*

Deze mogelijk ook in 1856 opgerichte zijgevel stamt op de deur na nog geheel uit de bouwtijd en heeft een hoge monumentale waarde: behoud is noodzakelijk.

4.2.3 Interieur

- *Begane grond: cat 1/2/3*

De indeling in het woongedeelte dateert in opzet uit de 17de eeuw en is in de 19de en 20ste eeuw slechts enigszins aangepast: behoud is noodzakelijk. De veranderingen uit de 20ste eeuw zoals dichtzetting van de schouw hebben een indifferente waarde. De in 1927 geplaatste gangmuur in de woonkamer heeft een positieve monumentale waarde.

De historische indeling van de stalruimte is door het plaatsen van de scheidingsmuren in 1965 en het aanbrengen van een betonvloer met urine- en voergoten sterk gewijzigd en heeft een indifferente waarde.

De kelder met opkamer heeft een hoge monumentale waarde.

De steektrap in ruimte 4 naar de zolder heeft een hoge monumentale waarde.

- *Zolderverdieping:*

De zolder heeft geen ruimtelijke indeling.

4.3 Advies

Behoud van de monumentale massa bij een eventuele verbouwing/restauratie. Beter verankeren van dakvlakken aan de draagconstructie (gebinten), de oostelijke gevel krijgt te veel spatkrachten te verwerken.

Oppervlakte behandeling van alle houten onderdelen tegen houtworm en bonte knaagkever.

Controleren scheefstaande gevels en rookkanaal, verergert de situatie of niet?

Verbeteren verbindingen met houten onderdelen, aanbrengen van ontbrekende korbeels en windverbanden en verankering naar gevels.

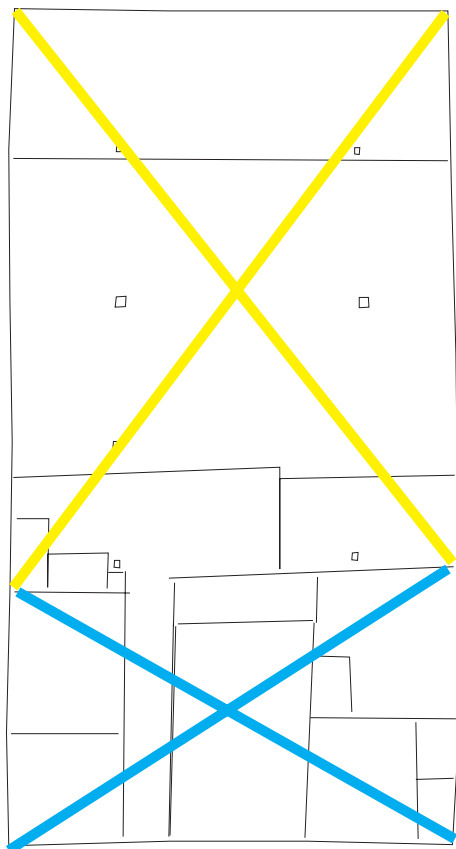
Herstellen van de schouw (heropenen) en huidige situatie consolideren onder begeleiding van een goede restauratie architect, aannemer of bouwkundig/bouwhistorisch bureau.

Vensters voordeur met bovenlicht in de kopgevel van het woongedeelte vervangen door passende vensters en deur.

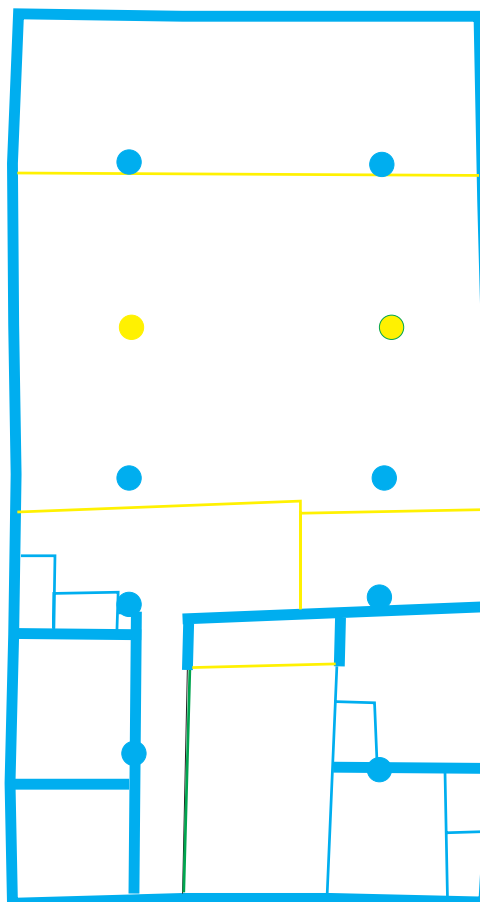
Verlagen maaiveld naar oorspronkelijk niveau bij de kopgevel van het stalgedeelte.

Documenteren van het hergebruikte blok natuursteen op de hoek van de kopgevel van de stal en de noordelijke zijgevel.

- Categorie 1: hoge monumentale waarde
- Categorie 2: positieve monumentale waarde
- Categorie 3: indifferente waarde
- Balklagen of kapconstructie

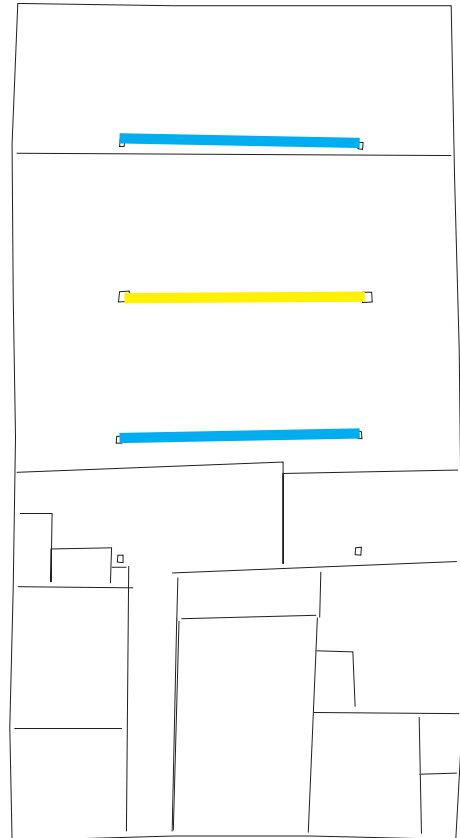

Waardering balklagen

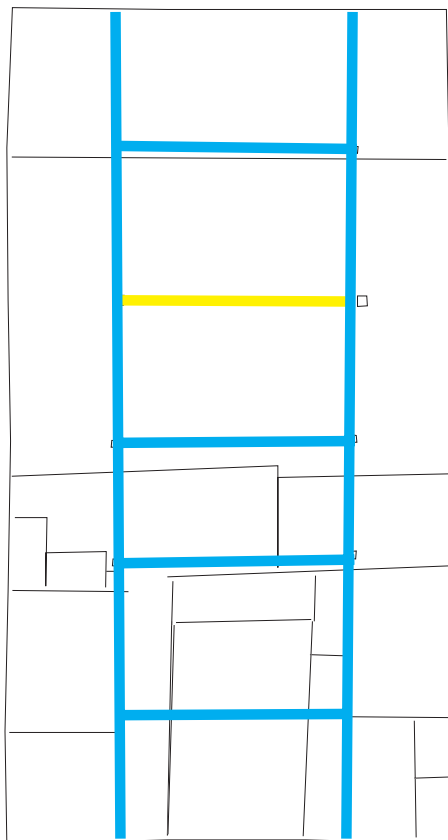

Waardering begane grond

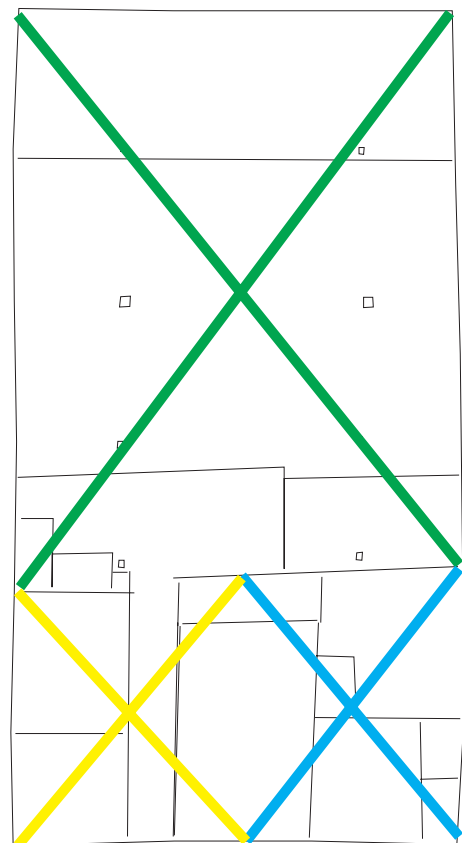
- Categorie 1: hoge monumentale waarde
- Categorie 2: positieve monumentale waarde
- Categorie 3: indifferente waarde
- Balklagen of kapconstructie

Waardering jukken

Waardering gebinten

Waardering dak